

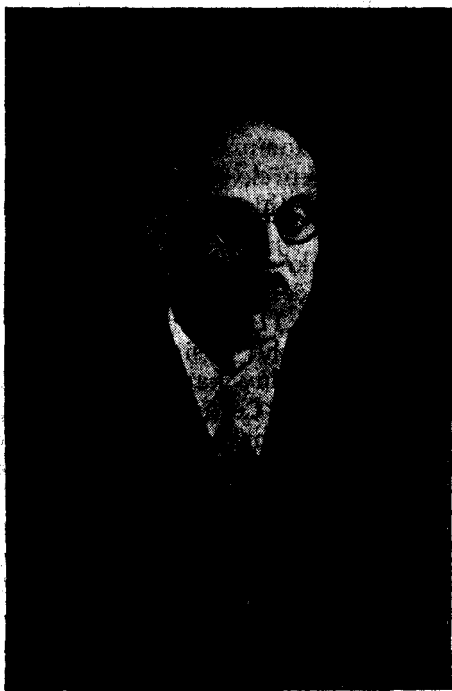
Drs.

ŠEDESÁT LET BRATRA PROF. ALOISE SPISARA.

V naší církvi zajisté neoslavujeme osob pro osoby, nýbrž pro jejich práci, kterou pro církev a náboženskou kulturu vykonali.

I naše církve jako nejnovější a nejmladší náboženské hnutí musí si vážiti ideové práce pro ni vykonané. A právě jedním z hlavních těchto duševních a ideových pracovníků a průkopníků jest br. prof. Alois Spisar.

Jako při každém jubileu jest ovšem i zde třeba uvést pro naše čtenáře a přátele jubilanta několik dat. Rodiště jeho jest

na Moravě, jsou to Německé Prusy (okr. Vyškov), kde se narodil 18. dubna 1874. Gymnasijní studia konal br. prof. Spisar v Kroměříži, teologii studoval pak na theol. fakultě v Olomouci. Studia theologická doplnil pak studiem filosofie na fakultě vídeňské a pražské. Právě to, že teologii doplnil studiem filosofie, vysvětluje jeho široké vzdělání theologicko-filosofické spojené se snahou vniknouti do všech problémů zmíněných doktrín a použití jich k nové duchovní stavbě.

Na římsko-kat. kněze byl vysvěcen 1897.

V duchovní správě působil v Pasece u Šternberka na Moravě a v Mor. Ostravě, ne ovšem dlouho, neboť již r. 1900 stává se

katechetou na obec, a měšťanských školách v Mor. Ostravě a později (r. 1903—7) profesorem náboženství v Litovli. V téže funkci působil pak na německé reálce v Kroměříži, a když tato byla po převratě zrušena, byl přidělen české reálce v Kroměříži.

Povolání učitelské odpovídalo plně jeho touze a duševní činnosti, kterou nemohl sice, jako římský katecheta, plně rozvíjet, která však v něm zrála a připravovala budoucí dílo. Žil za doby katolického modernismu a jeho rozmachu, ale také jeho porážky.

V celé jeho duchovní a duševní činnosti jest zřejmý odraz tohoto hnutí. Katolický modernism byl sice Římem formálně potlačen, ale jeho ideje žily dál a připravovaly v duších kněží ideově příchod nové reformace náboženské, t. j. církve československé. Jest jen škoda, že velká část kněží modernistů ze strachu zapřela hnutí toto tak pozeňnané a pro náboženský život a jeho oživení úrodné, a druhá část pak že je opustila odchodem z kněžství, podobně jak tomu bylo ve Francii, Itálii a Anglii. Široká veřejnost by byla překvapena, kdyby znala, kteří kněží z nynějších sloupů Říma (hlavně ve smyslu politickém), byli modernisty.

V modernismu jest také jedno z vysvětlení, proč Řím nemá dost důvěry k nynějším českým římským kněžím — vůdcům. (Sr. „Přítomnost“ r. 8, str. 114.) Řím nevěří svým kněžím u nás, podezřívá je, že i oni načichli husitskou heresí a proto nepovažuje ani ty nejvyšší za hodny kardinálského klobouku. To je tragedie římských kněží — Čechů — a právem, neboť česká duše, nikdy nemůže býti v pravdě a cele římskou; vždy musí hledati pravdu a tím se stává heretickou i ta česko-římská. Jest dobře, že Řím jest si toho vědom.

Br. prof. Spisar bojoval duševní boj, jak jinak ani není možno, hledal pravdu a zvítězil. Ten boj pro žádného římského kněze nebyl snadným. Musíme se ovšem vrátiti do minulé doby. Bylo mnoho překážek a budoucnost jest vždy a pro každého tajemnou a neproniknutelnou. Hlavním oborem br. prof. Spisara byla činnost literární. Jeho pero bylo a jest schopné a dovede zvládnouti všechny theologické a filosofické problémy.

Již jako bohoslovec přispíval do rajhradské Hlídky a do Musea, časopisu to českých a moravských bohoslovců. Přirozeně, že římská církev a její dogmatika, nedovolila jeho peru rozvinouti plně svou činnost. Bylo nutno, aby se omezil na thema dogmaticky nezávadná. V „Osvětě“ psal o náboženských a filosofických názorech K. H. Borovského, L. N. Tolstého a v „Meditacích“ o Sv. Čechovi s téhož hlediska. V době modernismu byl ve spojení a činný v bohosl. Moderně české.

Teprve po převratu, kdy nastává duchovní svoboda, opřená o svobodu politickou a kdy římská církev se chvěje, že bude národem, na němž napáchala tolik duchovních i politických křivd,

opravdu souzena — bylo umožněno Spisarovi plně rozvinouti literární schopnosti. Přípravoval reformy církevní ideově a denními listy moravskými, hlavně olomouckým „Pozorem“ (red. brí Knechtlové), uváděl ideje reformní mezi lid a získával reformám sympatie české veřejnosti. Podobně v „Právu Národa“, z něhož vzešel pak náš „Český zápas“, šířil a hájil reformní ideje hlavně mezi římskými duchovními.

Již v roce 1920 napsal brožurku „O církvi československé“ (Brno), jež obsahovala základ pozdějších ideových směrnic naší církve. Ba možno prozradit, že právě ty „ideové směrnice naší církve“, jež byly vydány jiným jménem, vznikly z jeho debat s dotyčným pisatelem brožurky, a jsou to vlastně ideje Spisarovy. Netřeba zdůrazňovati, že „Směrnice“ měly pro vývoj církve velký vliv, hlavně mezi inteligencí a pak též za krise pravoslavné. Po založení časopisu moravského „Za Pravdou“ stal se jeho horlivým přispívatelem, podobně „Čes. zápasu“.

V Kroměříži se činně účastnil založení církve a vypomáhal, hlavně přednáškami, pokud mu to dovoloval čas.

V roce 1924—25 vyučuje br. prof. Spisar v Olomouci na reálce, a odtud po roce odchází na reálku do Prahy II. (Ječná ulice).

Bylo přirozeným, že jako náš ideolog byl povolán r. 1928 Ústřední radou, aby přednášel našim bohoslovcům systematickou theologii.

Na Moravě postavil se proti orientaci pravoslavné a byl nám vydatným pomocníkem při zdolání pravoslavné krise, která pro Moravu byla velkým nebezpečím, neboť bývalý biskup, téměř celá diec. rada a velká část duchovenstva i náb. obcí stavěla se za směr pravoslavný. Následky pravoslavné krise cítí se ovšem v postižených krajích dosud. (Chudobín.) Byly-li těžké boje s římskými, byly ještě těžší s pravoslavnými, našimi bývalými bratry. Na Moravě se rozhodovalo, zvítězí-li v církvi směr pokrokový či reakční, nebo zůstane-li církev jednotnou či se rozdvojí. Neradi domýšlíme se toho, co by se bylo stalo, kdyby byl zvítězil na Moravě směr pravoslavný, jak se všeobecně tehdy myslelo i ve veřejnosti. Br. Spisar však též věděl, že náš lid, vyšlý z Říma, bude potřebovat theologicko-náboženského vzdělání, neboť náboženské vzdělání lidu v římské církvi jest nepatrné a stranické. Píše proto „Dějiny náboženství před Kristem“ (r. 1921), Náboženství Ježíše Nazaretského (r. 1923), Masaryk, náboženský člověk a myslitel (r. 1925), Ideový úkol církvi v náboženské krizi dneška (r. 1926), Počátky víry křesťanské (r. 1926), Evangelium Ježíše Krista a naše doba (r. 1929).

Nejdůležitější jeho prací a stěžejním dílem pro církev jest ovšem jeho „Učení náboženství křesťanského pro věřící československé církve“ (spolu s br. prof. Kalousem), základ to naší věrouky, přijatý sněmem církve. Jest to šťastná theologická for-

mulace pravd náboženských pro moderní církev křesťanskou, odlišná sice od staré církevní teologie orthodoxní, ale plně vyhovující a nutná každému náboženskému duchu modernímu. Jen touto cestou jde oživit křesťanství a náboženství v naší době u člověka rozumného, t. j. plně užívajícího rozumu daného mu Bohem, a náboženského.

Než br. prof. Spisar nezapomínal ani na školu. Pro měšťanskou a střední školu zpracoval Křesťanskou věrouku v duchu československé církve a Křesťanskou mravouku (r. 1932), jakož i Biblickou čítanku Nového zákona. Mimo to vydal Úvod do Biblické čítanky N. Z. (r. 1933) a od r. 1932 jest aktivním spoluredaktorem naší „Náboženské revue“ a horlivým jejím příspěvkem.

Jak z krátkého přehledu vidno, jest Spisarova literární činnost obsáhlá a pro naši církev velmi významná. Ne nadarmo jest nazýván „theologem církve“. Můžeme snad prozradit, že svou činnost literární daleko ještě neuzavřel, připravuje své přednášky pro konferenci pokrokových církví světových v Kodani a hlavně chystá se vydat své theologické přednášky, konané na naší Vysoké theol. škole, jejímž byl prvním děkanem. Budou to vědecko-theologické směrnice pro naše duchovní a všechny příslušníky církve, kteří mají zájem o vysokou vědeckou theologii. Jistě je se zájmem čekáme.

Br. prof. Spisar dožívá se svých šedesátin v plném zdraví a v plné práci. Z toho máme jistě všichni upřímnou radost spojenou s oprávněnou nadějí, že ještě mnoho pro naši drahou církev ideově z vůle boží vykoná. Práce jeho života jest plodná, užitečná a oceněná církví — nežije nadarmo. A to věříme, jest nejkrásnější cíl a smysl života a nejkrásnější jubileum i naše blahopřání.

Drs.

František Žilka

REVOLUCE DUCHŮ V NĚMECKU.^{*)}

S živým zájmem sleduje dnes — smíme říci — celý svět překotný vývoj událostí politických v Německu. Mluví se o revoluci, protirevoluci, reakci — podle toho, jaké stanovisko zaujímá pozorovatel a posuzovatel. Hledají se souvislosti a závislosti pří-

^{*)} Redakce N. R. vyžádala si tento článek p. Dr. Fr. Žilky, profesora Husovy fakulty v Praze, aby naši čtenáři o církevních poměrech v Německu slyšeli hlas člena církve, která stojí blíže světovému protestantismu než naše církve, a má tedy životnější zájem o to, co děje se v německém protestantismu dnes, ale co není bez významu pro žádnou církev křesťanskou, tedy ani pro naši. Pan prof. velmi ochotně vyhověl žádosti redakce, která mu zde veřejně děkuje vřele za jeho hodnotný článek.